

A Hős honvéd

Előfizetési ár:
Egy évre 7 kor. 20 f. Fél évre 3 kor. 60 f.
Negyed évre 1 korona 80 fillér.

Megjelenik
minden hó 1-én és 15-én.

A lap jövedelme az ezred hadi ősz
és árva alapját gyarapítja.

Szeptembert

írunk újra, már egy kis szorongással gondolva a következő hónapokra, mert itt áll fenyegetően előttünk az ötödik háborús tél. Mint egy rettenetes Mikulás, akitől borzongunk előre, régi gyerekkori félelmekkel, leselkedik már a tél előttünk az időben és hatalmas zsákjában készen tartja a gonosz ajándékokat: jeget, havat, éjjeli járőrszolgálatokat, dermesztő viharos éjszakákat. És szemet, fát, kenyeret, cipőt, ruhát – jegyre.

A háború első éveiben így képzeltük a telet: az ember órák hosszat áll a hómezőkön, majdnem fagyottan s legföljebb hazaszálló gondolatai melegedhetnek a kedves, régen-látott tűzhely fölött. És akik otthon voltak, a frontok mögött, a tűzhely mellett, didergő gondolatokkal követték apák, fiuk, testvérek útját a hómezőkre. Akik otthon voltak csak másokért aggódtak ilyenkor, őszszel és kötötték a hósapkákat s egyéb melegtartó holmikát, ösztönös gondoskodással, bár talán olykor, egy pillanatra, remélték még, hogy: hátha, hátha? nem lesz azokra szükség... Hátha igaz, hogy „mire a fák levelei lehullanak...?” — Ám négy év múlt el, négy télen keresztül lelte a forró-hideg

az emberiséget, s ezalatt megváltoztak az ősgondolatok (melyek ma már csak gondok) is.

A háború, mint tinta az itatóspapír széléről, beszivárgott a frontokról az országok belsejébe, s nagy, sötét foltokkal takarta az emberiség arcát a nélkülözés. Ez egy egységes front most már mindenütt: Budapesttől Berlinig, Párisig, vapy Londonig: emberek frontja a nincstelenség rohamcsapatái ellen. A fegyverek mindenütt egyformák: kitartás és türelem. És ez a nagy mérkőzés, mely fejetejére állította a világot, már nagyon hasonlít egy excentrikus türelmi partie-hoz: ki bír tovább fejfel lefelé lógni?! Már nem kérdezzük miért? hogyan? és meddig?: vanbanque! és tartjuk. Tartjuk a nagy tétet, bár vannak csüggedők, akik a némi ráfizetéssel hajlandók lennének fölhagyni a további küzdelemmel, de kevesen vannak és gyengék, mert nem igazak. Bűnös dolog minden szét-huzás, mert iránytalanságra vezet és ilyen időkben, mikor naponta változó célok és irányok között imbolyog a föld népe, szászszorosan bűnös. Egy tűzoszlop kell a pusztában, egy bethlehemi csillag-jel, amit követnek a bölcsek és igazak s mi lehet más mi előttünk, magyarok előtt mint ezeréves nagyszerű multunk emléke? ami előreveti fény-

csóvái a jövőbe. Jelenünk egy nagy megzavarodás, amelyből lesz egyszer csak ki-út valamire, és ez az út csak az egyetértés lehet, emberi és nemzeti egyetértés. Ezt az utat már most kell keresni. A romok között, a ledöntött véres ember-köveken, építeni kell az új magyar-házát, itt benn az országban, és kifelé az acélos frontok gondoskodnak arról, hogy a nagy munkát ne zavarhassák semmilyen rombolók.

Munka, kitartás és türelem! három jelző amivel a tél felé haladva, elviselhetővé tesszük a nélkülözéseket és szenvedéseket egy nagy, jobb jövő reményében. Ha kölcsönösen érzik a fronton és a front mögött a harcolók, hogy sziveik egy ütemre vernek, izmaik egy cél érdekében feszülnek, mindnyájan jobban-rosszban egyek, mi jöhet még, micsoda meglepetés vagy hétszer-hét csapás a hatalmas Tél-Mikulás zsákjából fölénk, amit ne bírnánk elviselni? És ezt látva, talán a Tél is megszelidül . . .

Az istenhez közel.

(írás a kiképző csoporttól.)

Az embernek legjobb volna, ha zsiraf nyaka lenne, mert bizony szegény emberi nyakunk majd hogy ki nem törik, ha felnéz azokra a hegyekre — a völgyből — ahol a mi ezredünk kiképző csoportja van. Örültes meredek sziklákon, hatalmas tömbök összetételén, mint egy sásfészekben van elhelyezve a kiképző csoportunk. Apró hegyi, keskenyvágyányu vasut viszi az embert egy darabon, azután jön az izzasztó gyalogolás. Fel, fel . . . egészen 1300 méter magásra.

Lent a völgyből azt hinné az ember, hogy ide-fent minden kultúra kihalt, semmi sem létezik. Pedig egy kis falu sudár tornya bukkan fel a szerpentin-út egyik kanyarulatánál, később emeletes, takaros, muskális ablaku házak is látszanak. Mintha egy kis vár, mintha egy darab élet elevenedne meg a romantikus középkorból, olyan itt minden.

Furcsa viseletű civilek, lehetetlen tájszólású német nyelven beszélve szorgoskodnak a ház körül, vagy ballagnak zsirosra hízott teheneik vagy kecskéik után. Mert e marhaállomány mindenük. Nincs itt kalászringató föld, nincs itt semmi, semmi: csak kő-vér havasi legelők: fű . . . fű . . . és fű. Erre a kincstükre meg már az utálatosságig vigyáznak. Isten ments, hogy a kiképzőcsoport ökrei beleharaphassanak a nagyszemű fűbe: ő előttük minden bujzástól legelő csak kirakat, melyre sóvárogva néznek s csendes szomorúsággal gondolnak rá a rétekre, a mikor

Ismét Asztrachánról.

A 16-os Honvéd múlt heti számában Zerant tollából egy kis elmélkedés látott napvilágot a Volga torkolatánál fekvő csatornák városáról, Asztrachánról.

Olvasván Zerant cikkét, szükségét érzem magam is annak, hogy a magyar hadifoglyok e szent temetőjéről egyet-mást elmeséljek. Szerencsétlen résztvevője voltam én is annyi sokak között a Zerant által előadott eseményeknek.

Szokolovszky kormányzó úr német gyűlölete át-gázolt rajtam is. Fel is tettem ismételten a kérdést magamban: vajlon a Szokolovszkyért cserébe adott német tábornok használt-e annyit hazájának, mint a mennyit ő ártott a hadifoglyoknak?

Nevezetes ósrégi város ez az Asztrachán. A modern építési stílusban épült 3-4 emeletes gerenda épületei, falházai, kioszkjai, a várost felszabdáló csatornák, melyek Velencére emlékeztetnek és az egymás hátra épített vityillók a tatárnegyedben, melyek mintha az őskorban épültek volna, mind-mind tanui ezer és ezer magyar hadifogoly titkos könnyének, elfojtott sóhajának.

Hazajövetelem óta magam is mindig némi szent kegyelettel, megilletődéssel gondolok erre a városra, mint egy nagy temetőre, hol annyi vágy, oly sok elgondolt kívánság, sors elleni elkeseredés, hazafiui aggodalom, el nem küldött üzenet nyugszik sirjában.

istállójukban, kesernyész szájjal rágják a napi szalma-adagjukat.

És a mi embereink: mindenki milliomos lehet itt, mert bizony nem lehet venni semmit, a pénz meggyűlhet a bugyellárisban.

— Hej! — sóhajt egy baka — mán horért pénzt kapunk, husért megint csak pénzt, semmit sem lehet venni, ide adom a pénzem Szent Dávidnak, ki ott hedegül a kűsziklán. Legalább szentes leszek és bekerülök a menyországba.

— Igazad van, pajtás — szól egy másik — mán csak az isten verné meg, aki kitanálta ezt a sok meredékes kűsziklát. Nem magyar ember talpa alá való e'.

— Közel vagyunk nagyon az úrisfénhez — kottyán egy harmadik. — Innen már csak egy ugrás az égbe. No de hogy így megcsufoltak minket és idetettek la.

— Jó van ez így mégis — mondja egy jóképű magyar — mert ha Repka őrmester úr káromkodik, nem az apánk istenit szidja, de ezeket a hegyeket la, hogy egy harmincéfeles lönné széjjel őket.

— Pedig már csinálhatnának rendet itt egy kicsinység. Nem is értem Jánosik őrmester urat, ő a tábori csendőrség parancsnoka, miért nem távolítja el őket zsandárjaival, avagy ottan van Mravik János törzsőrmester úr, ki úgy kioktatja a bakát a lövészetben (mert hisz ő a lövőde atyamestere), irányítja már a puskákat a S . . . a gruppe felé, had fogyanak el a sziklák. Hej, ezek a sziklák. Ahogy reggel összeállít minket a Lévy Gyula őrmester úr meg a Jánovszky őrmester úr, meg a Kércsik őrmester úr

A nagy feltámadáskor valóban bábeli nyelvzavar lesz ott. A bálvány imádó kirgiz csiripelése össze fog olvadni a kuruc imádsággal.

1915. novemberében jutottam én Asztrachánba; az említett kormányzó akkor volt hatalma zenitjén. Rosszul használom e szót „hatalma”, kényurasága vagy ilyesféle, melyet a magyar nyelv méltóan kifejezni nem is tud.

A cári időben ily kormányzó hatásköre mérhetetlen volt; és hogy ezt a hatalmat mint érvényesítette, az tisztán egyéniségétől függött. Petrográd meseze van Asztrachántól és Asztrachán mindenkori kormányzója egyuttal az asztracháni kozákok hetmanja is! Nem volt tehát ajánlatos velük kikezdeni még a cároknak sem!

És ezt a hatalmas despotát a németek a háború kitörésekor elfogták; hosszú hónapokon át fogságban tartották. És ki kell emelnem: a háború elején, a mikor a foglyokkal sehol sem bántak keztyűs kézzel, amikor feléjük még résztvevő szem nem fordult, mikor a felhevített gyűlölet az ellenfelek lelkében még lángolt.

Egészen természetesen azután, a kényúr a fogsága alatt benne összegyűlemllett dühöt a szerencsétlen hadifoglyokkal érezette. Azok közül is leginkább a tisztekkel.

Paranasa szerint: a hadifogoly tiszt a legutolsó állata a világnak, a muzsik után jön rangban. Sétálni menni, elemi kulturszükségeit bevásárolni, hygienikus szempontból fürdőbe járni? Nem, azt nem szabad!

(mert hisz ők vezetik itt a szolgálatot) és azt mondják nekünk, hogy most már mehetek fel a szikláknak: még egyet szeretnénk sóhajtani, de már nem lehet, mert hát elővesznek minket és ugyancsak megy a munka. Elmegyünk az egyik csoporttól a másikig és úgy tanulunk. Haszen például mielőtt a Gőör törzsermester úr teszi ránk kezét: még békés pógárók vótunk, (hej de nehéz az ő tenyere) és egy fél óra mulva már olyan csatárok leszünk, hogy a szegény talján meg sem fog állani Rómáig. De ha meg merne állani, hát a szuronyunk igazán csak cikázna a kemény csontukon, mert Wolk József tiszthelyettes úr nagyon érti a módját, hogyan kell megtanítani a szuronyt forgatnyi és mi bizony megoskoláztuk azt nagyon. Igaz-e Bárczy Esvány őrmester úr?

Megjegyzem a tiszték dolga is folyik rendjén, csak attól félnek, hogy a sok hegymászástól patáik nőnek és aztán hogyan csapják a szelet — ha majd a pótzászlóaljhoz mennek — a lányoknak ilyesmi tényleg foroghat az elméjükben, mert Freud-féle álomelmélettel megfejtettem egy álmát Kis Benedek hadnagnak, ki egy szép éjszakán azt álmodta, hogy zergévé változott. (Turcsák az álmok. Tényleg csak a 85 kilós emberek ábrázolhatnak ilyesmirel.) Különbben nem merem előtte irni ezt a cikket, mert képes egy oly viccet mondani, hogy elnevetem a lapzártát. Az ő derűs kedélyén még Boros százados is felderül, ki pedig híres komolyságáról. És ha a parancsnok nevet, a segéd tisztje, Appeler Balázs hadnagy sem maradhat télenül és akkor mi lesz: megáll az egész iroda személyzet. És csak a lapunk szenvedne kárt,

Legszigorubbban azonban mégis a szellemi szórakozásokat tiltotta. Biblia és egyéb hasonló vallásos tárgyú könyvek olvasását később mégis nagykegyesen megengedte.

De azért nehogy azt gondold kedves olvasó, hogy a parancs pontosan végre is hajtott! Nem, hisz' ez esetben eszünket kellett volna vesztenünk; és elvégre nem azért voltunk Oroszországban!

Párosan kijártunk mi azért. Fél rubelt kapott az őparancsnok, ugyanannyit az ő, aki kísért. Csak a kormányzó utcájában nem volt ajánlatos sétálni. És mienk volt a világ Asztrachánban. A békében tul gazdag könyvkereskedések már 1915. év végén kiűrtltek. A rendeléseket nem győzték szállítani. A művelt világ nyelvein megírt mesterművek a tisztai lagerben kézről-kézre jártak.

Ha azonban jött egy szemle, volt akkor könyvek dugdosása! Padló, ágydeszka-alja, a három méter magas kályhák cseréppel fedett felső része, a kemény üregek, mind a halhatatlanok munkáival lettek kipárnázva.

Az állványokon csak az ó- és újtestamentum és a szentek iratai szomorkodtak bánatos magányban.

A különféle szótárak, a hadifogság e legföltettebb kincsei azonban kivándoroltak a lageren kívül, megbízható kezek közé. A fogoly lager legrejtettebb zuga sem volt biztos hely számukra!

mert nem volna, ki árusítsa. Nevetne szivből Vágó a zászlóalj esze és Neviczky, kinek Vilmos-bajusza széjjel málna a felismerhetetlenségig (pedig de féltékenyen ügyel rá). Hja! ilyen lánc, lánc, eszterlánc van nem csak a lánckereskedelemben, hanem a kitépő csoportnál is.

A zászlóalj tisztigyomráról Paunkirchner Sándor főhadnagy gondoskodik, hogy ő a restis azon nem csodálkozom, hiszen az ellátás körül szerzett tapasztalataira engedett következtetni az a verse is, amit még 1915-ben követelt el ezen a címen: „Tomasz, pájsli és a merőkanál”. Dicséri is a konyhája mellett az étkezde horát Köteles Pista főhadnagy és Kárpáthy Josko főhadnagy, de az előbbinek nagy bánata van: nincsen aszfalt, ahol záróra után (mert itt is van) kitancolhatná magát Ugrasztja is Lux Béla zászlós ugyancsak, de a rossz nyelvek azt beszélik, hogy csak dühében teszi ezt, mert neki a vadak nem akarunk kiugrani az erdőből, ahová strün jár, de legalább mindig zsákmányterher nélkül tér vissza. Azt mondja — állítólag — „nehéz volna a vadat lehozni a sziklákön”. Ezen állítását bizonyítja a hűséges lesipajtása Danis Frigyes hadnagy, kinek mogorva arcáról nem is lehetne következtetni, milyen nagy nőbarát. Ó! Donjános! Ne nézz a tiroliakra! eredj haza; otthon ezer epekedő magyar lány vár bizonyal”.

Különbben a két híres vadászt megtréfálta a multkoriban Köteles Pista, aki megmerte kockáztatni azt a rossz viccet, hogy:

— Tudod-e pájtás hogyan lesz a házinyulból vadnyul? — Micsoda vadász, még ezt sem tudja. Hát ugy, hogy a házinyulat addig kergeted, mig megvadul...!

Igy éldégtünk mi ott csendesen könyveinkbe mélyedve. Csak olykor-olykor zavarva meg egy bejelentett szemle által. De 1916-ban megjött a tavasz, s vele a Bruszilov offenzíva. A sikertelenség, a veszteségek idehaza, melyet az orosz sajtó még élénkebben kiszínezett; az aggodalom részünkről, mely nyugodni nem hagyott. Futó láz fogta el a lager nagyobb részét. Szökni, rohanni haza, menteni a még menthetőt, ismét lesújtani a győzelemtias ellenségre! Minden sarokban tárgyalt suttogva egy egy csoport. Még a falaknak is fülük van!

Reggelre kiszivárgott a hír, két osztrák tüzérhadnagy meglépett az éjszaka! Nekivágtak gyalog az Asztrachántól nyugatra elterülő pusztaságnak; irány a Kubany vidék. Szerencsétlen halva született ide! Másnap Bréttner tüzérkapitány vezetése alatt Szmrecsányi honvéd huszárszázados és még két más tiszt hagyták el a lagert.

Mi lesz most? Mikor veszik észre eltűnésüket? Nem sokáig volt próbára téve türelmünk. A következő nap jött a povierka, a számlálás.

Szemem előtt lebeg még mindig akkori lagerparancsnokunknak, egy orosz főhadnagynak az arca. Mikor megvillant agyában olvasás közben a szökés gondolata, s mikor észlelte sejtelve valódiságát, a mindig oly sápadt ember arcára kiült a piros rózsza, a lelki felindulásoknak e hü kísérelje. Majd reszkető

Fel is dühödött a viccen Szerdahelyi Jenő hadnagy, ki egy kézigránátot akart Pista barátunk fejébe dobni; hogy miért kézigránátot? egyszerűen azért, mert ő a kiképzőcsoport gránátembere. Neki engedelmessékedik a cső, a tojás, a kukorica és a sátoébbi kézigránát. Nem is venné e piszkos szerszámokat a kezébe Nagy Antal hadnagy, mert félne, hogy nanikürös körmeiről lepattogzana az emaille és hogy mponáljon akkor a kis Gembiczky hadnagynak s tülönben ő a mesterlövésze (?) a zászlóaljnak. A fiún csak csendes rezignációval mosolyog Dr Benyo zsef segédorvos, mert hiszen ő az idegekre megy, zsegspecialista. Drága jó fiu, ki csak a halakkal verilyezhetik csöndesség tekintetében

Vannak itt elevevebb emberek is, kik nagy emmában vannak. Nem tudják, hogyan kellene folyini z időnek. Várják a holnapot mindig, mert ezáltal zelebb jutnak a tisztí előléptetésekhez, meg félnek s, mert minden holnapjal jobban sietnek a rajonnal elé. Tegyen valaki ajánlatot, hogy az időt miképen lehetne úgy megjavítani, hogy egyik kívánságuk se károsodjék

Különben itt tűzzük neveiket csokorba: Béres Ferenc és Visnyai István önk szakaszvezetők, Losónczy József és Klimó Gyula önkéntes tizedesek, Fejes Ászló és Tóth István önkéntes őrzetők, Sztraka Béla és Varga Béla önkéntesek.

Zárom cikkem, kedvem sincs folytatni az írást, mivel kifogyott az utolsó cigarettám is és a csoport gazdász tisztje Csillag főhadnagya van oly kegyetlen és köszivü, hogy nem akar egy darabot sem adni. Jöjjön csak a mi utcánkba.

Gáspár

hangon mondta a kárörvendőn nevető fogoly tisztnek: „Brettner posol? (Elszökött?) Nagy baj, majd meglátjátok nagy baj lesz! Engem is becsuknak, de nektek is nagyon rossz dolgokat lesz!”

És másnap már a sympathikus arcu főhadnagy kozák kardok kísérete között ment a dutyiba. Majd jött Szokolovszky az ő kozákjaival, következtek azután a faggatások, a fenyegetődzések és a büntetés.

Az orosz népfelkelő fogoly őrző gyalogság felváltandó a kozáksággal; senki sem távozhatik a lagerből, még a konyha bevásárló tiszt sem. Az udvari séta is megszűnik. Az utcára nyíló ablakok beszögezendők. És ugyanakkor érkezett meg a július hónap is felhő nélküli őrrítő forróságával. Tulzsofojt szobák, bezárt ablakok és 50–60° Celsius!

A büntető idő első hetében egy Przemyslben állomásozott tüzér őrnagy szívvelhűdést kapott. Még temetésére sem engedték fogoly bajtársait. Az általunk vásárolt koszu is csak a már behantolt sirra jutott el.

Minden nap beütöttünk néhány ablakot; másnap már az illető költségén becsinálták. Szabad kézzel vajt légszivó és forgató eszközöket, kereplőket illesztettünk az ugynevezett fortiskákra (kis szelelő ablakok). Mind ez nagyon keveset használt. Hápoztunk, lihegtünk az elhasznált torró levegőben.

Közel három hónapon át tartott e pokoli kinszenvedés. A helyzet reménytelennek mutatkozott. A levertség tökéletes volt, erőnk már fogyóban.

Végre hosszú esengés után beengedtek hozzánk egy asztracháni fogorvost. Azt tudom, zsidó volt; nevére már nem emlékszem, talán sohasem tudtam. Kár. Igazi jöltevőnk volt. Szíve megesett a mi nyomortságos állapotunkon és segítségét ajánlotta fel.

300 egynehány rubelt gyűjtöttünk magunk között össze és ő felbérelt egy embert, valószínűleg németet, aki angol, francia és orosz nyelven megírt vészkiáltásainkat leadta Moszkvában a semleges követeknekél.

Azt beszéltek később, az amerikai követnek papírjai visszakérésével kellett fenyegetődzni, míg beengedték hozzánk.

És a tündéri varázspálca egy legyintésére megváltozott minden. Az ablakok, ajtók megnyitak; szabad fürdés a Volgában, napfürdő a homokos parton, séta a különböző ligetekben. Minden kedvezményt megkaptunk mit még álmodni sem merésztünk.

Mint mikor nyári zivatar után hirtelen eltűnnek a teletek fellegek és felvidul az ég. A pusztulás nyomai még látszanak, de a nyugzó vidám élet már hallatja kacaját. A természetben minden felelő a kiállott rettegést, az izgalmakat és csak a jelen örömeire gondol. Oh boldog emberi bohóság, örülni, élvezni, hisz' oly rövid a lét!

Sextius Lajos t. főhadnagy.

A szivek napja.

Mert rettentő lesz a szivek nagy napja.
Mikor az Úr igazságot teszen
S aki mit adott, immár visszakapja.

Reszketnek már a ráncos álnokok
S akik vágyakat öltek ide lent,
Mert szól az Úr: „Mind véres gyilkosok”.

Kétszinű szivek összebujva várnak.
Könnyez az Úr fölöttük a sötétben
S szörnyű jelet hagy rajtuk minden könnye.

S a szivre, mely nem szeretett soha
S egyedül élt sok millió szív között,
Egy szót mond csak az Úr, hogy: „Ostoba”.

Zsuzsanna Mária.

Repeszdarabok.

Német tudományunk!

Hej! Huncut volt, aki kitalálta ezt a sok olasz hegyet; de még nagyobb huncut volt, aki a német szót először vette a nyelvére. Mert most sok bajunk van velük. A hegyet még csak magunk alá tapossuk, de a cifra német beszéden majd a nyelve törik ki a honvédnak. Csinálnak is cifra cifrázatokat cikornyázva, ha már „muszaj” beszélni mégis. Ime:

S L. hadnagy úr szerencsésen elfog B... ban egy trén postást éppen akkor, amikor ezredünk legkisebb hercig zászlósa R. M. már erősen érdeklődik német nyelven, hogy van-e levele. Ő is megkérdi hát nagy német tudását fitogtatva:

--- Hab' auch ich nicht!?

Ez meg S. D. kedves főhadnagyunk esete:

Esett az eső napközben. Vacsorára egy fa alá terített a tiszt szakács hármunknak: a fenti főhadnagy úrnak, egy totál német ló-doktornak (isten bocsássa meg bűnünket, magunk között csak „lú koma” volt a neve!) és nekem. A főhadnagy úr leakarja

rázni a fáról az esőcseppeket, hogy ne zavarják a vacsoránkat. Figyelmeztetni szeretné a „lú-komát”, hogy: Vigyázz! Rázom a fát! de az átkozott német nem nagyon a kenyere. De hirtelen észbe kap és rákiált a mi szegény kedves doktorunkra:

--- Hapták!

Bevásárlási műszó.

Sz. D. hadnagy cérnát volt bevásárolni Pesten. Persze ezt a ritka cikket nem árulják utca-sarkon. Hanem igenis a Dob-utca sarkán bizalmas tárgyalásokat lehet folytatni néhány üzleti férfiúval, akik ebből élnek s a föld alól is kerítenek mindent, ami szem-szájnak kellemes vagy a háborúban ritka.

Cérnát is szeretett a mi bevásárló hadnagyunk. Csak persze örült árért. Mikor aztán érdeklődött, hogy miért kér érte az eladó üzlet-férfiu oly hallatlan árat, az illető bizalmasan fülébe sugta:

--- Ja! Kérem a cerna az máma „veszedelmes cikk!”

Levélcimszés.

Levélfírás közben odaszól az egyik baka az őrzető úrhoz:

--- Tessen már megmondani, hogyan monoják azt németül, hogy: „magyar”?

--- Ungarisch! — felelt a nagy tudású előljáró.

És a címzést ennek alapján írja ki pontosan: „T. c. Elek Estvännénak Nógrádverőcze Nógrádvármegyében Magyarországban („Ugrális”).

A rohamsisak.

--- No porosfülű, tudod-e hogy mért van az új rohamsisakokon két oldalt lyuk, a régien meg nincsen! — kérdi a szakaszvezető úr az olasz fronton az ujoncot.

--- Alázatosan jelentem azért, hogy a fejem párolgása azon kimenjen.

--- Dehogy azért te tökfilkó! A régi sisakban reggelenként feketét főzött a bakaság a vonalban. Hogy ezt a szabálytalanságot ne csinálhassák meg a porosfülűek, a hadvezetőség két oldalára lyukat parancsolt csinálni az új sisakokra. — No! Most már tudod!?

Mindegy.

Debreczenben iskoláznak a fiúk. A puska főrészeit kinozza a keményfejű nógrádi gyerekbe a tizedes úr. Ballábú Istvánt szólítja:

--- „Ballábú honvéd, mondja el most a puska főrészeit megfordítva!”

--- Igenis! — Ezzel egy szabályos „hátraarcot” csinál s kezd:

--- „Első a cső, második az irányzék.”

Mihályka.

Mihályka — a tisztiszolga — szabadságra készül. Négy és fél éves kis leányának vett egy pár félcipőt,

de testvérek között is megfelelt egy hadi 42-esnek. Mikor a házi kisasszony, csodálkozva csapta össze a kezét az óriási cipőpéldány fölött, Mihályka nyugodtan felelt:

— „Nem baj kisasszonyka, ha hosszú és bő! A rövidért éppend annyi pénzt kértek. Inkább a hosszát vettem meg — legalább több rajta a bőr.”

Hírek.

A rimaszombati hadikiállítás megnyitásával és a kiállítással általában október elsejei számunkban fogunk foglalkozni.

Szemle. Polinszky Béla vezértörzsorvos f. hó 6-án megszemlélte pótzászlóaljunk menetszázadait.

Személyi hírek a pótzászlóaljnál. Droba Emil t. hgy. bevonult a soroksári-uti hadikórházból. Mihalik Géza t. hgy. bevonult a cs. és kir. 5. gy. ezredtől Friedrich László t. zls. visszatért orosz hadifogságból. Dr. Eger Ferenc szkv. százados bevonult egészségügyi szabadságáról. Dr. Strömpel József t. főhgy. bevonult a 64. h. o. kiképző csoporttól. Zafka Ödön t. zászlós visszatért orosz hadifogságból. Stuller Lajos t. hgy. utbaindult Debrecenbe a k. u. k. Erztz und Austausch Sammelstelle-hez. Niedermann Imre t. zls. bevonult orosz hadifogságból és viszontlátási szabadságra ment Szécsénybe. Kazinczy István t. főhgy. utbaindult az iglói géppuskás osztaghoz. Breznay Lajos t. főhgy. bevonult viszontlátási szabadságáról. Puchy Gyula t. hgy. visszatért orosz hadifogságból. Radó Lajos t. zls. visszatért orosz hadifogságból. Gérecz Gyula hgy. bevonult viszontlátási szabadságáról. Tanulmányi szabadságról bevonultak: Munka Sándor t. hgy., Eisenkolb Ferenc t. hgy. (utbaindult a Q. Abt. No. 8. d. Kmmdierender Generals in B. H. D.-hez), FrieB Géza t. e. ü. hgy. (utbaindult az ezredhez). Moesz Miksa t. zls., Weisner István t. hgy. (utbaindult a XII. honv. hadoszt. kiképző csoporthoz). Simon Gyula t. zls., Stubna János t. főhgy. (utbaindult az ezredhez). Braun Ottó npf. zls., Stengú Szilárd t. hgy., Korányi Dezső t. e. ü. hgy., Friedmann Ernő t. e. ü. hgy. (utbaindult az ezredhez). Mesko Tibor t. hgy. (utbaindult a XII. honv. hadoszt. kiképző csoporthoz). Klauszmann Albert t. főhgy. (utbaindult a XII. honv. hadoszt. kiképző csoporthoz). Bródy Árpád t. e. ü. hgy. (utbaindult a 313. honv. gy. e.-hez). Medriczky Emil és Jarosek László t. hgyok (utbaindultak a XII. honv. hadoszt. kiképző-

csoporthoz). Gleimann János t. zls., Marcsek Lajos t. zls. (utbaindult a XII. honv. hadoszt. kiképző csoporthoz), Zorkóczy Miklós t. hgy., Dudás János t. hgy., Jakab Emil t. ü. hgy., Szűk Szilárd és Olteán János t. hgyok (utbaindultak az ezredhez), Schweitzer Armin t. e. ü. hgy.

Kitüntetés. Ó Felsége, Káldor Lipót népf. főhadnagynak, a harctéren tanusított vitéz magatartásáért a III. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta a kardokkal.

Nemes fáradozás özvegy és árvaalapunk érdekében. Sárkány Kornél t. hgy. a 6. aratószázadunk parancsnoka 416 K 60 fillért küldött be ezredünk özvegy és árvaalapja javára, mely összeget Zólyomvármegyében arató százada és a munkaadók adakozásából gyűjtötte össze. E helyen is köszönetünket fejezzük ki úgy a parancsnoknak, mint a jótékonykodó katonáknak és munkaadóknak.

Helyreigazítás. F. hó 1.-i számunkban közölt tiszti kinevezések közül kimaradt: Steinmetz Jenő t. e. ü. zászlós 1918. aug. 1.-vel t. e. ü. hadnaggyá lépett elő.

Kimutatás az ezred kitüntetéseiről. A második háborús esztendő elején szemlét tartottunk a 4 év alatt összegyűlt okmányok felett. Négy éven keresztül a kitüntetések ezredünk derék tisztjeinek, alisztróink és legénységének mellére s most pár papírlapról leolvashattuk a nagy aratás eddigi eredményét. Minden megjegyzés nélkül bocsájtjuk olvasóink rendelkezésére a következő statisztikát, beszéljenek a számok: **Tiszti kitüntetések:** Lipóttrend 5, III. oszt. vaskorona rend 21, III. oszt. katonai érdemkereszt 97, III. oszt. katonai érdemkereszt másodsor 1, Legfelsőbb dicséző elismerés 189, Legfelsőbb dicséző elismerés újlag 62, Legfelsőbb dicséző elismerés másodsor 5, II. oszt. német vaskereszt 24. **Legénységi kitüntetések:** Arany vitézségi érem 6, I. oszt. ezüst vitézségi érem 372, I. oszt. ezüst vitézségi érem másodsor 8, II. oszt. ezüst vitézségi érem 1833, II. o. ezüst vitézségi érem másodsor 46, Bronz vitézségi érem 2441, Bronz vitézségi érem másodsor 164, Bronz vitézségi érem harmadsor 2, Német harcos érem 30, Koronás ezüst érdemkereszt 24, Ezüst érdemkereszt 17, Koronás vas érdemkereszt 25, Vas érdemkereszt 348, Vörös kereszt bronz érem 25.

Személyi hírek a kiképzőcsoportnál. Kárpáthy József sürgős családi ügyben szabadságot kapott. — Paumkirchner Sándor t. főhadnagy és Szerdahelyi Jenő t. hadnagy az ezredhez utbaindultak f. hó 4-én.

Nagy Antal t. hadnagy tiszti továbbképző tanfolyamra ment.

A balassagyarmati hadikiállításunkkal kapcsolatban ujabban még következő adományok folytak be: Gróf Zichi István, Zsély 2000 K, Cs. és kir. 85. gyalogezred 400 K, Dr. Scitovszky Béla, Szécsény

100 K, Klein Andor, Balassagyarmat 100 K, Eckert és Lázár, Dejtár 50 K, Gróf Forgách János, Gács 50 K, Radnay Győző, Ludány 30 K, Szigyártó Pál 30 K, Lövészy Nándor, Cserhátsurány 30 K, Gonda Béla 20 K, Szabó Vilmosné 20 K, Balás János, Becske 10 K, Balla Géza, Karancsalja 10 K, Porubszky Lajos, Losonc 10 K, Bakos János, Vadkert 10 K összesen: 2870 K. Ezen összegekkel a legutóbb kimutatott tiszta jövedelem 17644 K 18 f-re emelkedett.

Házassági szabadságot kaptak a kiképző-csoporttól: Horváth Gyula, Balogh István, Radics Dezső honvédek és Lauruk László őrzetű.

Tisztek beosztása a XLIV. menetzászlóaljba. A XLIV. menetzalj 1. század parancsnoka Munka Sándor t. hgy., alantós tiszt Telgárszky István hdpj. őrm. A 2. század parancsnoka Zorkóczy Miklós t. hgy., alantós tiszt Koller József hdpj. őrm. A váltólázás menetzázad parancsnoka Szimida Gusztáv t. főhgy., alantós tiszt Círbusz Sándor t. zászlós.

Shabadságon. Boross Gábor százados, ezredünk kiképzőcsoportjának parancsnoka, f. hó 12-én 14 napi szabadságra ment Kassára.

Előléptetés a pótzászlóaljnál. Benkár József őrm. hdpjelölt 1918. július 22-vel népf. zászlóssá lépett elő. Gebauer Rezső e. é. őnk. őrv. c. szk. e. é. őnk. szakaszvezetővé lépett elő. Klein Béla e. é. őnk. jel. szakaszvezető őnk. jelölt őrmesterré lépett elő. Rósenfeld Jenő és Kukura Lajos e. é. őnk. őrzetűök c. tizedesek e. é. őnk. tiz. c. szakaszvezetőkké léptek elő. Vén Ferenc e. é. őnk. jel. c. őrzetűő f. hó 1-vel őnk. jel. őrv. c. tizedessé lépett elő.

Népf. segédorvosi kinevezés. Dr. Schick Adolf állít. kötelezett polgári orvos, 1911. június 1-i ranggal népf. segédorvossá nevezetett ki. Nevezett segédorvos a 16. honv. pótzászlóaljhoz vonult be szolgálatételre.

Visszatért hadifoglyok adományai a Vörös Kereszt Egylet hazatérő hadifoglyok érdekében megindított akciója javára: Farkas Károly, Trajbiár Sándor 2—2 K, Szűcs Lajos 40 f, Fülöp János, Lőkös János 2—2 K, Bajmógel István, Gál Sándor, Zimonyi Dezső, Hupka Barnabás, Kuslák András, Varga János, Lieszkovszki András, Szabó Mátyas 1—1 K, Maczkó Márton 60 f, Zvarka István, Pudlajner Mihály, Neman Antal, Ferenc Kovács Ferenc 1—1 K, Kanyi Mihály, Hrabecz Pál, Herskovicz N. 2—2 K, Kocsmárik András, Pelle Gábor, Keller Lajos, Koszka Izák 1—1 K, Szulej Mihály 4 K, Szabó András 1 K, Einner Ferenc, Csányi Gyula 2—2 K, Sztreszovszki András 1 K, Moravcsik András, Vereszi János, Antal András 2—2 K, Larosny Sándor 1 K, Vargóczy András, Mosi László 2—2 K, Zachar Gyula 4 K, Józsa Ignác 3 K, Predajnya Mihály 1 K, Szita Antal 2 K, Tóth János 66 f, Vokli Vilmos 2 K, Lupták János 1 K, Ferenczy József 2 K, Imre Sándor, Váradi László, Kovács István 1—1 K, Klement István 20 f, Patai Antal 1 K, Petrik János 70 f, Pavo János 1 K, Lehoczky Sándor, Szkladányi János 2—2 K, Melcsik Máté, Mlinárcsik András, Szliaczki András, Dubovki János 1—1 K, Marsinszki István 20 f, Dzurik András 1 K, összesen 82 K 76 f.

Kísérlet a lóhussal. A kiképzőcsoportnál kísérletet tettek a lóhús élelmezéssel. Egyelőre csak mint pótlót adták a legénységnek, s mivel szívesen fogadta, tervbevette a parancsnokság, hogy abban az esetben, ha marhahús nem áll elegendő mennyiségben rendelkezésre, akkor a hiányt lóhussal fogják pótolni.

Panasz. A kiképzőcsoporthoz rengeteg csomag érkezik minden nap. A hozzátartozók sok gondal állítják össze e csomagokat, mindenféle jó holmival rakják tele. Sajnos, e csomagok csak 20—25 nap múlva érkeznek a csoporthoz s a benne levő enni-ivalók majdnem mindig megromolva érkeznek meg. Ezért ajánljuk a hozzátartozóknak, hogy ha 5 kilós csomagokat küldenek, csak jó száraz tésztát és esetleg erősen füstölt szalonnát tegyenek be, mert minden más megromlik: a kenyeret penész borítja be, a gyümölcs teljesen megrothad, más enni-ivaló is teljesen élvezhetetlenné válik. A hozzátartozóknak ajánljuk, hogy nagy csomag helyett inkább 30 dekás kis csomagot küldjenek, mivel ezek átlag 5 nap alatt érnek a kiképző csoporthoz.

Táncmulatság Bujákban ezredünk özvegy és árvaalapja javára. Kapcsolatban a vendégül látott osztrák gyermekek kirándulásával, Szent István napján, ezredünk és a 60-as közös ezred özvegy és árvaalapja javára, Buják községben, táncmulatságot rendeztek, mely mulatság jövedelmének ránk eső részét 183 K 38 fillért ez uton nyugtázzuk köszönettel. (T. O.)

A 307. honvéd gyalogezred történelme. A Csernovitzot és egész Bukovinát védő híres 307. honvéd gyalogezred története a pozsonyi 13. honvéd pótzászlóaljnál iratik meg. Minthogy az ezred az egész országból állítatott össze és mert az ott szolgálókat teljesített tisztek jelenlegi tartózkodási helye részben ismeretlen, ez uton is kéri a 307. ezred történetírói csoport, hogy mindazok, kik bármilyen rövid ideig szolgálták a 307. ezred kötelékében, összes följegyzéseiket, fényképeiket, rajzaikat stb., stb., bocssássák a 13. honvéd pótzászlóalj XVII. b. (307. ezred-történet) csoportjának Pozsony rendelkezésére. A történetírói csoportnak szüksége van az összes tisztek címére is, miért is kéri a volt 307-es tiszteket, hogy jelenlegi tartózkodási helyüket is közöljék.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen, vagy jelíges levelekre nem válaszolunk. Kéziratokat nem adunk vissza.

G. A. Rag. Nagyon köszönünk mindent. Ha lehetséges levél megy, de Rimaszombat miatt bizonytalan. 14-én oda kell menni Sok üdvözet! **N. B. Losonc.** (Enyészet. Vers.) Formabeli fogyatékosága miatt nem közölhető. **K. R. Budapest.** (Aki látott engem... Vers. Mi láttuk Sajnos! **T. Gyula és Kálmán Rozsnyó.** Lehet, hogy előbb érünk oda, mint ezek a betűk. Üdv! **Lento.** 1. Nem így értelmezik. 2. Októberben, a napot nem tudjuk bizonyosan. **Nemo** 2. (Óreg honvéd. Vers.) „Fiatall.”

Szerkesztőség és kiadóhivatal Tábori posta 425.
Fiók szerkesztőség és kiadóhivatal Besztercebánya.
ahová a lapnak szánt közlemények és előfizetési díjak küldendők. ○ ○

Kiadó: a m. kir. besztercebányai 16. honvéd gyalogezred történelmi osztálya.

Felelős szerkesztő: KUN BERCI.
Szerkesztő: GÁSPÁR ÁRPÁD.

